

לשם. אולם אם כבר הלך לשם, וכעת הוא בחזרה — אסור לשאת ולתת עמו. בין דאביק בה, דבק הוא בעבודה זרה, מהדר א-ג דהר אזיל, הרי הוא ילך ויחזור לשם כדי להודות לה.

ומקשה הגמרא: וחתניא, ישראל ההולך לתרפות, בין בהליכה בין בחזרה — אסור. (390) ואילו כאן אמרנו שבהליכה מותר?

ומתרצת הגמרא: אמר רב אשי, כי תניא התיא, הברייתא היא האוסרת בין בהליכה ובין בחזרה, מדברת בישראל מומר, דודאי אזיל, ודאי הולך הוא לעבודה זרה, ומסתמא לא יחזור בו. ואילו הדין שמביא כאן שמואל, מדבר בישראל סתם שאינו מומר.

תנו רבנן: עובד כוכבים ההולך ליריד [שוק

שנינו במשנתנו: ההולכין לתרפות, (387) למקום עבודה זרה מרוחק, (388) ופוגש בו ישראל בדרכו, אסור לשאת ולתת עמהן.

אמר שמואל: עובד כוכבים ההולך לתרפות, כל עוד הוא בהליכה, אסור לשאת ולתת עמו. משום דאזיל הולך ומודי ומודה על הצלחת משאו ומתנו, קמי לפני עבודת כוכבים. ולכן אסור. (389)

אולם כאשר הוא בחזרה משם, מותר. כי מאי דחה הוה. מה שהיה היה, ושוב אין הוא מתעסק יותר בעבודה זרה, שהרי כבר יצא משם.

וישראל החוטא והולך לתרפות, הרי שבהליכה, מותר לשאת ולתת עמו כי דלמא דהר ביה ולא אזיל, אולי יחזור בו מללכת

זרה.

388. כך פירש רש"י במשנתנו. ויש להבין מדוע נקט דוקא מקום מרוחק?
וביאר הט"ז סימן קמ"ח ס"ק ז' דלרווחא דמילתא נקט רש"י כך. ולהשמיענו שאפילו הולך רחוק, ויתכן שיחזור בו במהלך הדרך — אסור לשאת ולתת עמו!
והנה, כאן פירש רש"י, לתרפות — לבקש טעותן במקום אחר. וצ"ב.

389. איסור זה, הוא רק אם הדבר שעליו נושא ונותן, יתקיים עד מקום תרפות. אך אם אינו מתקיים עד שם, מותר. ראב"ד וריטב"א.

390. העיר התוס' רי"ד, שחזרה זהו שבה אסור לשאת ולתת עמו, הינה כאשר הם בדרך ועדיין לא שבו לעירם. לפי שאם כבר שבו לעירם, הרי הם כשאר כל אדם.

שאיסור הנאה מתקרובת עבודה זרה, הוא איסור מדאורייתא וכפי שהוגדר בתהילים. אולם בתוס' בבא קמא עב ב סוף ד"ה ואי, נקט שרק איסור אכילה הוא מדאורייתא. אך איסור הנאה — דרבנן.

וראה בתוס' לעיל יב ב ד"ה אלא, ולקמן מח ב ד"ה לא, ובפסחים כו א ד"ה שאני, שנסתפקו בדבר זה האם איסור הנאה מע"ז הוא מדאורייתא או מדרבנן. ועיין בשער המלך פרק ה' מהלכות אישות הלכה א שהאריך בשיטות הראשונים בענין זה.

387. במשנתו, הבאנו כמה פירושים בדבר זה: א. תרפות, הוא לשון גנאי, דהיינו מקום תורפה — תוס' ופירוש המשניות להרמב"ם.

ב. תרפות — לשון תרפים. כלומר, פסלים של עבודה זרה — ירושלמי והובא בתוס' כאן.
ג. בירושלמי הובאה גירסה אחרת. והיא, "תרבות". והיינו מקום חגיגה שעושים לעבודה

אלא, שמא תאמר, לגבי עובד כוכבים אמרינן, אומרים אנו, גלימא זבין, גלימה מכר שם, המרא זבין יין מכר שם, ולא דברי עבודה זרה דוקא. ולכן מעותיו מותרים.⁽³⁹²⁾

אם כן, לגבי ישראל נמי נימא, אימור גלימא זבין, המרא זבין, ומדוע מעותיו של ישראל החוזר משם אסורים?

ומבארת הגמרא: אי איתא דהוה ליה, אילו היה לו לישראל גלימה או יין למכור, הכא הוה מזבין ליה היה מוכרם כאן, אצלנו, ולא היה צריך להטריח עצמו עד שוק של עבודת כוכבים. וכיון שבכל אופן הלך לשם, מסתבר שמכר שם דברי עבודה זרה, ולכן מעותיו אסורים.

שינונו במשנתנו: והבאין משם — מותרין לשאת ולתת עמן.

אמר רבי שמעון בן לקיש: לא שנו דין זה, אלא שאין העובדי כוכבים החוזרים משם,

שעושין לכבוד עבודה זרה⁽³⁹¹⁾ בין שהגוי נמצא בהליכה לשוק זה, ובין שנמצא בחזרה משוק זה, מותר לשאת ולתת עמו.

אך ישראל ההולך ליריד של עבודה זרה, בהליכה מותר לשאת ולתת עמו, ובחזרה משם אסור.

ודנה הגמרא: מאי שנא ישראל, דבחזרה אסור לשאת ולתת עמו, ואילו עם גוי מותר? הרי זה משום דאמרינן, עבודת כוכבים זבין, צלמים מכר שם בשוק, וכעת דמי עבודת כוכבים איכא בהדיה, יש אצלו. ומשום כך אסור לשאת ולתת עמו במסחר כדי שלא להנות ממעות אלו.

אם כן, עובד כוכבים נמי, נימא גם בו נאמר אותו דבר, עבודת כוכבים זבין, מכר שם, וכעת דמי עבודת כוכבים איכא בהדיה, יש אצלו. ונאסור לשאת ולתת אף עמו בחזרתו?

הוא משום שאין תולין שמכר שם עבודה זרה. וצריך עיון, שהרי מבואר בגמרא שדמי עבודה זרה מותרין?

וכבר הקשה זאת התוס' לעיל יב א והרא"ש כאן בסימן י"ט על דברי הגמרא דידן שמשמע לכאורה, שנקטה טעם זה בדוקא?

ואכן התוס' שם תירצו, שבדף עד מדובר שהגוי פורע חובו מדמים אלו ולכן מותרים הם, לפי שמיועדים לתשימש של היתר. אך כאן בגמרא מדובר שהגוי מקצה את הדמים על מנת לקנות בהם עבודה זרה אחרת. ומשום כך, דמים אלו אסורים משום שהוקצו לעבודה זרה.

וכן כתב הטור שם סימן קמ"ד שדוקא כאשר ידוע שמכר את העבודה זרה על מנת לעשות צרכיו כגון לפרוע חובו וכדומה, באופן זה

391. ביארו התוס' רי"ד והריטב"א, שלא מדובר ביום אידם. שאם כן, אסור היה לשאת ולתת עמו [ועיין בתוס' רי"ד לעיל יב ב ד"ה פסקא עוד] ובריטב"א הוסיף, שמדובר בגוי ההולך לשם סחורתו, ואינו עובד לאותה עבודה זרה. ולפיכך לא חששו.

392. כתב הרי"ף, שטעם זה אינו סיבת ההיתר למשא ומתן עם העכו"ם החוזר מן היריד, שהרי אפילו אם הדמים שבידו דמי עבודת כוכבים הם, מסקנת הגמרא לקמן סד א שדמי עבודת כוכבים הנמצאים ביד עכו"ם — מותרים. והגמרא הזכירה טעם זה לפירוש דברי המשנה בעלמא. הטור יו"ד סימן קמ"ט הביא טעם זה להלכה. ותלה שההיתר לשאת ולתת עם הגוי

הנאה.

תנו רבנן: נודות של העובדי כוכבים, אם היו גרודים, מגורדים ובלי זפת, וחדשים — הרי הם מותרין. כיון שאף אם היה בהם יין זמן מועט, לא בלע ממנו העור.

ודין זה הוא דוקא בנאדות של עור. אבל כלים של חרס, בולעים מיד ואסורים.⁽³⁹³⁾

קשורין זה בזה ובאים בחבורה אחת. אבל אם הם קשורין זה בזה וחבורה אחת הם, אסורין לשאת ולתת עמם. כיון שחבורה אחת הם, אימא נאמר כי דעתו לחזור עמם שוב לבית העבודה זרה.

שנינו במשנתנו: נודות כלי עור של העובדי כוכבים וקנקניהם, ויין של ישראל כנוס בהם אסורים. ואיסורן איסור הנאה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים — אין איסורן איסור

מותר. אבל אם אין ידוע למה מכרה, יש לחוש שמא מכרה כדי לקנות בדמיה עבודה זרה אחרת. ומעות אלו המוקצים לעבודה זרה — אסורים.

ובדרישה סימן קמ"ט ביאר, שבדבר זה נחלקו הרי"ף והטור. לדעת הרי"ף כל דמים הנמצאים ביד עכו"ם מותרים. אולם הטור סבר כתוס', ומשום כך דעת הטור שהטעם המובא כאן בגמרא "גלמא זבין חמרא זבין" הוא בדוקא. וכגון שידוע לנו שאכן אלו היו עסקיו שם. ורק באופן זה, מותר לשאת ולתת עמו.

393. כך פירש רש"י. והנה בסוגיא זו רבו הגירסאות, הפירושים, והמחלוקות בראשונים שהאריכו בענינים אלו [ראה תוס' ד"ה כך היא, וברמב"ן ר"ן ריטב"א ועוד]. ובהלכות השונות העולות מכאן. ונביא חלקם בהערה זו ובהערות הבאות.

בדעתו של רש"י הבינו הראשונים, שנודות אלו, אינם עומדים להכניס בהם יין לקיום לזמן ממושך, שהרי כלי העומד לקיום, מבואר לקמן עד ב שאם הכניסו בו אפילו פעם אחת, דינו כאילו היה היין שם לקיום זמן ממושך ואסור. והרי נודות אלו, מותרים אף כשנשתמשו בהם פעם אחת כפי שפירש רש"י. ועל כרחך שאין הם עומדין לקיום [ראה עוד בר"ן שהוכיח כן

בדעת רש"י] וכן כתב הבה"ג. ומשיטת רש"י זו משמע, שכל כלי עור ועץ שאין מכניסין בהם לקיום, ונשתמש בהם הגוי זמן מועט, מותרין בהדחה בעלמא. ואינם צריכים נתינת מים ועירווי במשך ג' ימים [שהוא דרך להכשיר כלי שבליעתו מרובה וכפי שיתבאר במהלך הסוגיא]. אבל אם נתישנו ביד הגוי זמן רב, או שהם מזופתים, צריכים הכשרה באופן של מילוי מים ועירווי ג' ימים.

[התוס' ושאר ראשונים, הקשו על רש"י שלכאורה נתן דבריו לשיעורין. ולא פירש לאחר כמה פעמים שנשתמשו בהם, נקראים הכלים ישנים. וראה ברמב"ן שביאר שישנים הינם כלים שנשתמשו בהם יותר מג' פעמים]. אבל כלי חרס, אף בשימוש מועט, אסורים וצריכים מילוי ועירווי כפי שכתב רש"י.

הראשונים דלעיל הרבו להקשות על שיטת רש"י זו, וראה בתוס' הנ"ל ובעוד ראשונים.

ר"ת [הובא ברמב"ן] ורבינו אליהו ב"ר יהודה [הובא בתוס' ועוד, פירשו שנודות אלו הם כלים אשר מכניסין בהם לקיום לזמן ממושך.

וכך היא פירושה של הברייתא: חדשים מותרים — היינו שעל פי מראם, הינם חדשים לגמרי שלא נשתמשו בהם מעולם. וישנים אסורים — אפילו על ידי שימוש של פעם אחת. כיון שמכניסין בהם לקיום. ודין זה, הוא בכל

על גביו. ואינו חושש שמא יין נסך הוא.

ותמהה הגמרא: וכי מאחר דישראל נותן לתוכן יין, ישראל אחר עומד על גביו, למה לי? והרי אין זה יין גוים כלל!

ומתרצת הגמרא: דלמא אולי אנב טירדיה [טרדתו] של ישראל העסוק במזיגת היין לתוך הנאד, מנסך הגוי את היין, ולא אדעתיה. שמא ישראל הנותן את היין לזפת שבנאד, לא יהיה נותן דעתו להבחין במעשה הגוי, והוא ינסכנו. משום כך צריך שיהיה ישראל אחר עומד על גביו לשומרו לגוי.

רב זביד אמר: אין צורך לשנות ממה שהובא בתחלה. ולעולם כדקאמרת מעיקרא, כמו שאמרנו בתחלה, שאכן הגוי הוא זה שמטיל את היין לתוך הנאד.

והבא, באופן זה אין לחשוש ליין נסך, משום שבעידנא דקא שדי ליה, בזמן שהגוי מטיל את היין לתוך הנאד המחופה בזפת, נעשה כאילו זורק מים לטיט, ומאבדו, וכלה היין מאליו. לפי שהיין הניתן לתוך הזפת,

ואם היו הכלים ישנים [ואן] מזופפין מצופים זפת מבפנים — אסורין. (394) כי כלי ישן שהיה יין נסך בתוכו זמן רב, ודאי בלע ממנו הכלי.

וכן אם היה מצופה בזפת, בלעה הזפת מיד מן היין. ולפיכך כלים אלו — אסורים.

ואם עובד כוכבים ריבבן, התיך הזפת לתוכם, ועיבדן, ונתן לתוכן יין, (395) בעוד שהזפת חם, שכך היו עושין כדי להפיג את טעם הזפת המר, והיה ישראל עומד על גביו — אינו חושש שמא ניסך הגוי את היין.

שואלת הגמרא: וכי מאחר דעובד כוכבים נותן לתוכן יין, כי ישראל עומד על גביו — מאי הוי, מה הועיל ישראל בעמידה זו, והרי סוף סוף הוא יין של גוים, שהרי הגוי הטילו? (396)

אמר רב פפא: הכי קאמר, כך נאמרה הלכה זו — עובד כוכבים ריבבן, התיך את הזפת לציפוי הנוד, וכן הגוי עיבדן, ואולם ישראל הוא שנותן לתוכן יין, וישראל אחר עומד

394. איסור זה אינו איסור עולם, אלא עד שיכשיר את הכלים הכשר גדול, והוא מלוי ועירו מים [וכפי שיבואר להלן בגמרא] — ריטב"א.

395. ובתוספתא הגירסא: ריבבן. וכתבו התוס' שהכל ענין אחד הוא.

396. יש להבין, והרי ישראל העומד על גביו, שומר שלא יגע ביין עצמו, ולא נוגע הגוי אלא רק בכלי?

וביאר התוס' רי"ד, כיון ששופכו הגוי, אין לך

כלים. בין כלי חרס ובין כלים אחרים. ומשיטה זו משמע, שכל כלים של עור ושל עץ [הרמב"ן במלחמת ה' פסחים ט א מדפי הרי"ף הוסיף אף כלי מתכות] שמכניסין בהם לקיום, אפילו אם נשתמשו בהם פעם אחת — צריכים עירוי. אבל אם אין מכניסין בהם לקיום, אף שנשתמשו בהם הרבה ונתיישנו ביד הגוי, מותרים ומספיק לכך שכשוך במים.

אבל כלי חרס, אף שאין מכניסין בהם לקיום, כל שהיה תחילת תשישים בדי גוי, צריכים עירוי וכדעת רש"י. ועיין בתוס' שר"ת חלק אף בזה, וברמב"ם פרק י"א ממאכלות אסורות הלכה י"ט.

הולך לאיבוד ובטל טעמו. ומתערב ונאבד בתוך הזפת. וכאשר הזפת מתייבשת, כלה היין ושוב אינו נפלט.⁽³⁹⁷⁾ ומשום כך אין לחשוש שמא יתערב יין נסך ביין שנותנים אחר כך בתוך הנאד.

אמר רב פפי: שמע מינה למידים אנו ממימרא זו דרב זביר, כי האי עובד כוכבים, דשדא חמרא לבי מילחי דישראל, שהכניס יין לתוך כלי מלא מלח של ישראל, שרי, המלח מותר. לפי שהיין נבלע ומתכלה בתוך המלח.⁽³⁹⁸⁾

מתקיף לה רב אשי: מי דמי, האם דומה הנותן יין לתוך הזפת לנותן יין לתוך המלח? והרי התם, שם בזפת, קאזיל הולך היין לאיבוד בתוך הזפת, ושוב אינו קיים כלל.

אולם **כבא**, כאן בנותן יין לתוך המלח, לא קאזיל, אין היין הולך לאיבוד, אלא נותן טעם במלח לעולם, ואינו מתייבש ונעלם.

מעשה היה **בבר עדי טייעא**, ערבי, שאנס חטף הנהו זיקי כמה נודות מרב יצחק בר יוסף.

רמא בהו חמרא הכניס לתוכן יין, ואהדרינהו ניהליה החזירם לו.

אתא שאיל בי מדרשא, בא ושאל בבית המדרש, מה דינם של נאדות אלו.

אמר ליה רבי ירמיה, כך הורה רבי אמי, הלכה למעשה: מומלאן מים שלשה ימים על מנת שהמים יקלטו את היין הבלוע בכלי, ולאחר שלשה ימים, מערקן, שופך את המים הללו.⁽³⁹⁹⁾

ניסוך גדול מזה. לפי שכך היא דרך המנסכים.

397. כך פירש רש"י. והקשו התוס' רי"ד:

א. אם כן, מדוע צריך ישראל לעמוד על גביו, והרי אפילו אם ניסך הגוי את היין, הרי יין זה אבד?

ב. אפילו אם בטל היין, מכל מקום הרי תיקן את הכלי ביין נסך האסור בהנאה? [אמנם יתכן שאין היין בא לתיקון עצם הכלי, אלא רק להפיג מרירות הזפת — ואין זה נחשב כהנאה בדבר האסור].

ג. לקמן [עד ב] מבואר, שגת של אבן שזיפתה עכו"ם, מנגבה משום יין נסך שהכניס בה הגוי, והיא כשרה. ומשמע שאותו יין קיים, ואוסר?

ופירש התוס' רי"ד: יין זה מותר, משום שאין דרך ניסוך בכך שמשליכו לאיבוד. ולכן אין לחשוש לשפיכתו של הגוי. ומשום כך צריך ישראל לעמוד על גביו, על מנת שלא יחליף

הגוי את היין ביין משלו, שהוא כבר יין נסך. וכן יש לחשוש שמא יגע בו קודם שזורקו ויאסר כבר קודם.

ולמד מכך הריטב"א, כי גוי ששפך מכליו של ישראל על גבי דבר מאוס, מותר. אבל אם שפך ממנו על קרקע נקי, אף שהולך היין לאיבוד — אסור. משום שכך היא הדרך שמנסכים על הקרקע.

398. כך פירש רש"י. והקשו התוס', מה ענין זה לזרוק מים לטיט. והרי טעמו של היין ניכר במלח?

ופירש ר"ת: נתנת היין למלח האמורה כאן, היא למקום עשיית המלח. והוה שאמר רב פפי, שאף העכו"ם משליך שם יין, המלח מותר. מפני שהאור הנמצא במקום העשייה, שורפו.

399. ראה במאירי שהביא מחלוקת ראשונים האם שלשת ימי העירו צריכין להיות רצופין

ואמר רבא: צריך לערוך, להחליף את המים מעת לעת, בכל יממה מאותם שלשה ימים.⁽⁴⁰⁰⁾

לפני דרב אשי למימרו, לומר שהדין הוא כך:

הני מילי, דין זה שיש להם תקנה על ידי נתינתם במים במשך שלשה ימים, הוא רק בנדרות של עור שבאו מן הגוים. אבל קנקנים של חרס הבולעים הרבה מן היין הנתון בהם, לא. אין להם תקנה כלל.

אמר ליה רב אשי: לא שנא, לא שונה דין הנדרות, ולא שנא לא שונה דין הקנקנים, אלא לשניהם ישנה תקנה זו, שיתן בהם מים שלשה ימים, ויערם.

תנו רבנן: קנקנים של עובדי כוכבים שרוצה ישראל להשתמש בהם. אם הם חדשים גרודים שלא חיפו אותם בזפת מעולם — מותרין.

אולם או הם ישנים ו[או] מזופפין מחופים זפת — אסורין.

סבור מינה למדו וסברו בהלכה זו, כי הני מילי דין זה שהכלי נכשר על ידי נתינת המים בתוכו שלשה ימים, הוא רק בכלי דידן שלנו [כמו הכלי של רב יצחק בר יוסף], שהיה אצלם זמן קצר.

אבל דידהו, כלי שלהם ששהה ברשותם זמן רב וספג את יינם, לא מועילה בו תקנה זו, ואינו נכשר כלל.

כי אתא כאשר בא רבין, אמר בשם רבי שמעון בן לקיש: דין אחד לנו שהיה ביד הגוי, ודין אחד לנו שלחם שנמצא כעת בידנו, שבשניהם יש להם תקנה על ידי שימלא בהם יין שלשה ימים, ויערן.⁽⁴⁰¹⁾

סבר סבור היה רב אחא בריה דרבא, קמיה

בזה אחר זה, או שאפשר להפסיק ביניהם.

400. הקשו הראשונים [ריטב"א רא"ה ועוד]: היין הבלוע בכלים, צונן הוא. וקיימא לן שדבר צונן אינו נבלע לעולם? וכלי שנשתמש בו לאיסור בדבר צונן, אינו צריך הגעלה?

ואפילו הוא של חרס, די בהדחה בלבד על מנת להסיר את האיסור הדבוק בו?

ועוד, אף אם נאמר שאכן נבלע היין בכלים אף כאשר הוא צונן לפי שכוחו גדול, יש להבין איך יוכשר על ידי מים צוננים. והרי קיימא לן שאין צונן מפליט שום איסור?

ותירצו: אכן ודאי איסור כלי שהיה בו יין נסך, אינו משום בליעה ממש. אלא לפי שיש ביין חריפות גדולה, קולט הכלי מטעמו. וכל כלי קולט כפי מה שהוא. וכלי חרס, קולט ובולע יותר.

ולכן, על ידי מילוי המים ועירויין, נכנסים המים המתוקים ומרפים את דפנות הכלי, ונבלעים ומפיגים את שם את טעם היין. עד שאין בו טעם יין כלל.

ולפי זה הוסיפו, שכלי עץ שהיה בו יין אסור, וגירדו מבפנים יפה יפה עד שהסיר כל שחרורית שבו, והגיע עד הלבן הפנימי, הרי הוא כשר.

[ולענין אם מועילה העראה זו להכשיר כלים משאר איסורין, ראה משנה ברורה תנ"א ס"ק קי"ז, ובש"ך יו"ד קל"ה ס"ק ל"ב ובחזון איש או"ח קכ"ב ס"ק ב'].⁽⁴⁰¹⁾

401. וכך פסק הרמב"ם בפרק י"א מהלכות מאכלות אסורות הלכה ט"ו. והשו"ע יו"ד סימן קל"ה סעיף ד'.

אם העובד כוכבים היה נותן לתוכן יין, ורוצה ישראל כעת להשתמש בהם, הדין הוא, נותן לתוכן מים שלשה ימים ומערם, והקנקנים מותרים. (402)

וכן אם עובד כוכבים היה נותן לתוכן יין, ישראל נותן לתוכן ציר ומוריים, ואינו חושש מחמת היין. משום שהציר של דגים והמוריים שמן של דגים, שורפין את היין ומכלים אותו. (403)

ב-ג מסתפקת הגמרא: איבעיא להו האם ההיתר להכניס ציר של דגים ומוריים לקנקנים הללו, הוא היתר לעשות כך לכתחלה, או שרק אם הכניסם כבר, כשר הדבר בדיעבד? ומביאה הגמרא ראיה לפשוט ספק זה:

תא שמע, דתני שנה רב זביד בר אושעיא: הלוקח קנקנים מן העובדי כוכבים. אם היו הקנקנים חדשים, הריהו נותן לתוכן יין.

ואם היו הקנקנים ישנים, אינו נותן לתוכם יין, אלא נותן לתוכן ציר ומוריים — לכתחלה!

ונפשוט בכך ספק הגמרא.

בעא מיניה רבי יהודה נשיאה מרבי אמי:

קנקנים שנקנו מן הגוים והיה בהם יין אסור. אם החזירן לכבשן האש, ונתלבנו, מהו? האם הליבון מתירן?

אמר ליה רבי אמי: כיון ששנינו, ציר של דגים, שורף את היין הבלוע בכלי. אור [אש הליבון] לא כל שכונ? ודאי שורפת היא אותו!

אתמר נמי עוד נאמר בענין זה: אמר רבי יוחנן, ואמרי לה יש אומרים כי דבר זה אמר רבי אפי אמר [בשם] רבי יוחנן:

להפלטה. אלא המים רק מפיגין את טעם היין הבלוע בכלי, ומבטלין את טעמו. ואינם מערביין אותו עם ההיתר אלא רק כאילו שורפין אותו במקומו. ובאופן זה אינו נחשב כביטול איסור לכתחילה. אלא הוא כמי שמבער את האיסור [ר"ן. ויתכן שזוהי כונת הריטב"א] ג. האיסור לבטל איסור לכתחילה, לא נאמר אלא כאשר רוצה לבטל את האיסור על מנת להנות ממנו [וכגון המבטל חתיכת איסור ברוב, ומתכוין לאוכלה] אולם כאן, אינו מבטל את היין כדי להנות ממנו. אלא להיפך, כדי לסלקו ולנקותו מן הכלי. ובאופן זה, מותר.

403. וישוהו שם שלשה ימים, כמים — ריטב"א.

402. ומותרין הקנקנים להשתמש בהם לכתחילה [רשב"א תורת הבית ב"ד ש"ד, רא"ה, מאירי, ריטב"א ור"ן]. ועל ידי שעשה הישראל כך, מוכשרים הכלים מאליהם.

והקשו הרשב"א והריטב"א, איך מותר לעשות כן. והרי אין מבטלין איסור לכתחילה [כמבואר בביצה ד ב?]

ותירצו הראשונים בכמה אופנים, ונביא חלקם:

א. כיון שבליעת היין בכלי אינה אלא משהו, ואינו נותן טעם בדבר הנמצא בכלי, הרי שמבטלין אותו לכתחילה, ואין איסור בכהאי גונא [רבינו יונה והובא ביטב"א ובר"ן עי"ש].

ב. עירווי המים, אינו גורם לפליטת היין מדפנות הכלי, שהרי נוזל צונן אינו גורם